

Sygn. akt IV U 907/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2015r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2015r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 11 września 2014r. znak: (...)

o prawo do emerytury

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od skarżącego M. K. na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IV U 907/14

UZASADNIENIE

Ubezpieczony M. K. wniósł odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 11 września 2014r., znak (...), odmawiającej mu prawa do emerytury w wieku emerytalnym niższym od powszechnego. Skarżący domagał się przyjęcia, że pracował w warunkach szczególnych, wykonując prace maszynisty sprzętu ciężkiego maszyn melioracyjnych w latach 1974-1990 w Przedsiębiorstwie (...) w B. Ekspozytura w O. (dalej (...) w O.). Na dowód tej okoliczności ubezpieczony wniósł o przesłuchanie świadków.

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Powołano się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zmianami; dalej: rozporządzenie RM z 1983r.). Podniesiono, że wprawdzie wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny wynikający z tych przepisów i udowodnił wymagany okres ubezpieczenia przed 1 stycznia 1999r. wynoszący 25 lat, nie jest przy tym członkiem otwartego funduszu emerytalnego, nie udowodnił jednak 15 lat pracy w warunkach szczególnych do dnia 1 stycznia 1999r. Pozwany wskazał, że nie uwzględnił wnioskodawcy pracy w warunkach szczególnych w okresie od 1 sierpnia 1974r. do 8 kwietnia 1991r. w Przedsiębiorstwie (...) w O., gdyż skarżący nie przedłożył na tę okoliczność żadnych dowodów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2012r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresach od dnia 26 czerwca 1970r. do dnia 25 września 1970r. oraz od dnia 2 lutego 1971r. do dnia 31 sierpnia 1971r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w O. w charakterze kopacza, w pełnym wymiarze czasu pracy. W tym okresie skarżący wykonywał pracę w strukturze melioracyjnej, polegające między innymi na ręcznym kopaniu i skarpowaniu rowów, czy też układaniu dren.

(dowód: świadectwo pracy k.6 akt emerytalnych – plik z 2012r., a nadto zeznania wnioskodawcy z rozprawy z dnia 21 stycznia 2015r., także w związku z jego wcześniejszymi)

W dniach od dnia 18 września 1972r. do dnia 17 lipca 1974r. zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa w O. jako murarz-tylnik.

(bezsporne, ponadto świadectwo pracy k.18 akt emerytalnych – plik z maja 2014r., zaświadczenie k. 7 akt emerytalnych – plik 2012r.)

W okresie od dnia 1 sierpnia 1974r. do dnia 8 kwietnia 1991r. skarżący był zatrudniony w (...) w O., przy czym obowiązki zawodowe wykonywał do dnia wypadku przy pracy, tj. 10 października 1990r. Wnioskodawca został zatrudniony jako pomocnik maszynisty koparki. Bezsporne stało się po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, że skarżący w okresie tego zatrudnienia od przynajmniej dnia 1 sierpnia 1982r. do dnia 10 października 1990r. wykonywał obowiązki maszynisty sprzętu ciężkiego do konserwacji urządzeń wodnokanalizacyjnych, na samodzielnym stanowisku, pracując jako maszynista koparki gąsienicowej KM 251. Z dniem 19 marca 1983r. skarżący uzyskał uprawnienie do obsługi ciężkich maszyn budowlanych i drogowych typu koparki jednoznaczyniowej wielkości do 0,8 m³. Struktura pracy maszynistów w tym przedsiębiorstwie charakteryzowała się tym, iż w przypadku nieposiadania uprawnień do obsługi tego rodzaju sprzętu, byli oni zatrudniani w charakterze pomocników maszynistów, co miało miejsce także w przypadku skarżącego. Pomocnicy byli przydzielani do danego maszynisty i koparki. Koparki KM 251 były maszynami wymagającymi jednoosobowej obsługi, służącymi do konserwacji urządzeń melioracyjnych. Pomocnicy zajmowali się uzupełnianiem paliwa, smarowaniem, organizowaniem transportu, a także obsługą koparki, zamiast maszynisty. Zdarzały się także sytuacje, iż pomocnikom maszynistów, pomimo nieposiadania uprawnień, powierzano koparkę do samodzielnej obsługi, a nawet przydzielano osoby do dalszego przyuczenia do zawodu. W okresie zimowym przez okres około 1 miesiąca maszyniści i ich pomocnicy wykonywali remonty przypisanych do nich koparek, niemniej jednak zdarzało się, iż niektórzy operatorzy nie zjeżdżali do bazy i wykonywali pracę maszynistów także w tym okresie. Przez pewien okres w latach 70. i 80. XXw. w przedsiębiorstwie był wymóg pracy dwóch osób przy jednej koparce. Wówczas praca maszynisty i jego pomocnika jako operatora koparki była podzielona między nich i ani maszynista, ani jego pomocnik nie pracowali koparką w pełnym wymiarze czasu pracy. W rozpoznawanej sprawie nie ma możliwości jednoznacznego określenia wcześniejszej niż 1 sierpnia 1982r. daty, od której wnioskodawca, jeszcze na stanowisku pomocnika maszynisty, wykonywał obowiązki zawodowe właściwe dla maszynisty na samodzielnym stanowisku.

(dowód: dokumenty w aktach osobowych – koperta k.16, 44 a.s., w tym świadectwo pracy, karta obiegowa, angaże, zaświadczenie kwalifikacyjne, zakres obowiązków i odpowiedzialności, życiorys, podanie o pracę, protokół zakwalifikowania, karta bhp, uprawnienie nr (...), a nadto zaświadczenie k. 8 akt emerytalnych – wnioski z dn. 28 grudnia 2012r. oraz protokół nr (...) ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy, decyzja o przyznaniu renty inwalidzkiej z dn. 11 kwietnia 1991r. – plik rentowy, jak również zeznania świadków K. R. (1), L. R. (1) oraz J. S. (1) z rozprawy w dniu 3 grudnia 2014r. oraz H. K. i J. K. z rozprawy z dnia 21 stycznia 2015r., a nadto zeznania wnioskodawcy z tej samej rozprawy, również w związku z jego wyjaśnieniami)

W okresach od dnia 1 listopada 1992r. do dnia 3 maja 1993r., od dnia 9 listopada 1993r. do dnia 8 listopada 1994r., od dnia 4 stycznia 1996r. do dnia 31 lipca 1996r. oraz od dnia 11 lutego 1997r. do dnia 15 kwietnia 1997r. wnioskodawcy przysługiwało prawo do zasiłku dla bezrobotnych.

(bezsporne, ponadto zaświadczenie PUP k. 5, 13 akt emerytalnych – plik z 2012r.)

W dniach od 4 maja 1993r. do 5 listopada 1993r. skarżący pracował jako operator koparki w Zakładzie (...), po czym w okresie od dnia 22 maja 1995r. do dnia 28 grudnia 1995r. był zatrudniony w przedsiębiorstwie (...) w tym samym charakterze. W okresach tych skarżący obsługiwał koparkę gaśnicową typu tak jak w (...) w O..

(dowód: świadectwa pracy k. 9-10 akt emerytalnych – plik z 2012r., zeznania wnioskodawcy z rozprawy z dnia 21 stycznia 2015r., także w związku jego wcześniejszymi wyjaśnieniami)

Z dniem 1 sierpnia 1996r. wnioskodawca został zatrudniony w (...) Sp. z o.o. Park Hotel w O., gdzie pracował do dnia 31 stycznia 1997r. jako operator koparki, w wymiarze 1/2 etatu.

(bezsporne, ponadto świadectwa pracy k. 11, 12 akt emerytalnych – plik z 2012r.)

W okresie od dnia 16 kwietnia 1997r. do dnia 5 czerwca 2000r. pracodawcą wnioskodawcy było Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w O., gdzie pełnił obowiązki operatora koparki gaśnicowej, takie jak w (...) w O..

(dowód: świadectwo pracy k. 105 akt emerytalnych – plik z 2012r., zeznania wnioskodawcy z rozprawy z dnia 21 stycznia 2015r., także w związku z jego wyjaśnieniami)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy przybliżyć przepisy prawa, które mają zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli następnie omówić tylko okoliczności sporne.

Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Skarżący bezspornie spełnia kryterium wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, skończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spór ograniczał się do tego, czy ubezpieczony legitymuje się stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, również na dzień 1 stycznia 1999r.

Wnioskodawca nie przedłożył świadectw wykonywania prac w warunkach szczególnych. Złożył jedno „zwykle” świadectwo pracy z adnotacją o pracy w warunkach szczególnych – z (...) Sp. z o.o. w O. (od dnia 16 kwietnia 1997r.). Należy wobec tego wyjaśnić, że wprawdzie zgodnie z §2 ust. 2 powoływanego wcześniej rozporządzenia RM z 1983r. okresy pracy m.in. w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w odpowiednim świadectwie, jednak świadectwo takie bądź jego brak nie jest jednak bezwzględna przesłanką ani do zaliczenia, ani do niezaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie charakteru pracy także w oparciu o inne dowody niż

świadczenie z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik go nie posiada, bądź przedkłada świadectwo nieodpowiadające określonej w przepisie formie.

Dalej trzeba wskazać, że skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Wprawdzie wobec tego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 53 ust. 2 tej samej ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. i tożsama regulacja w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej), jednak jednocześnie tylko tych pracowników, którzy wykonują rodzaj prac lub zajmują stanowiska pracy określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu RM z 1983r. W wykazie A, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, wymieniono m.in. pracę przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych (dział X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym”, poz. 1). Pomocniczo można odwołać się do przepisów resortowych, wydanych w oparciu o §1 ust. 2 tegoż rozporządzenia, w niniejszej sprawie do zarządzenia Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.Urz. Min. Roln. i Gosp. Żywn. Nr 2 poz. 4). W części A załącznika nr 1 do tego zarządzenia, określającego stanowiska uprawniające do niższego wieku emerytalnego, w dziale X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym” w części dotyczącej prac w melioracji, wymienione zostało stanowisko maszynisty maszyny do konserwacji urządzeń wodnokanalizacyjnych (poz. 1 pkt 13). Wobec tego gdyby można było opisać pracę skarżącego w (...) w O. jako wykonywanie w pełnym wymiarze czasu i stale pracy maszynisty koparki (niezależnie od nazwy stanowiska), zachodziłaby podstawa do przyjęcia domniemania, że pracował on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, nawet pomimo zatrudnienia przez dłuższy czas w charakterze pomocnika maszynisty. Taka możliwość dotyczy jednak w ocenie Sądu tylko okresu od dnia 1 sierpnia 1982r. Zdaniem Sądu na podstawie materiału dowodowego nie można ustalić wcześniejszego okresu pracy skarżącego jako maszynisty na samodzielnym stanowisku, podczas zatrudnienia w (...) w O.. W ocenie Sądu w sprawie nie ujawniły się okoliczności, dla których można by co do zasady kwestionować zeznania świadków, jednak świadkowie – co oczywiste z uwagi na upływ czasu – szczegółów nie mogli już pamiętać. Zarówno z zeznań świadków, jak i samego wnioskodawcy nie wynika jednoznacznie początkowa data rozpoczęcia samodzielnej pracy wnioskodawcy na stanowisku maszynisty koparki przed 1 sierpnia 1982r., pomimo zatrudnienia w charakterze pomocnika maszynisty. Wprawdzie skarżący i świadkowie wskazali, że wnioskodawca, pomimo braku uprawnień do obsługi koparek jednonaczyniowych, które zdobył w dniu 19 marca 1983r., wykonywał pracę maszynisty we wcześniejszym okresie, niemniej jednak żaden ze świadków, jak i sam ubezpieczony nie sprecyzował daty rozpoczęcia tej pracy. W takiej sytuacji zdaniem Sądu za datę początkową pracy skarżącego w charakterze maszynisty na samodzielnym stanowisku należało przyjąć dzień 1 sierpnia 1982r., która wynika wprost z wniosku J. W. o podniesienie stawki zaszeregowania skarżącego (wniosek z dnia 1 sierpnia 1982r. – akta osobowe, koperta k. 16 a.s.). Istotnym jest również zaznaczenie, że świadkowie wprost wskazali, że mieli przydzielonych pomocników w celu przyuczenia do zawodu. Dodatkowo należy zaznaczyć, że żaden ze świadków nie określił, ile czasu trwał okres przyuczenia pomocnika, a świadek J. S. (1) zeznał, że prawie cały czas byli przydzielani pomocnicy do danego maszynisty. Podkreślenia także wymaga, że przez pewien okres, którego świadkowie nie potrafili sprecyzować, w przedsiębiorstwie obowiązkowo do obsługi koparek przydzielano dwie osoby, o czym zeznali świadkowi K. R. i J. S.. W takiej sytuacji, tj. w przypadku przydzielenia pomocnika maszynisty, praca rozkładała się na dwie osoby, gdyż koparki wymagały obsługi jednego operatora. Wnioskodawca i świadkowie zgodnie podali, że pomocnicy zajmowali się uzupełnianiem paliwa, smarowaniem, organizowaniem transportu, bądź obsługiwaniem koparki. Z zeznań świadków także wynikało, że pomocnicy obsługiwali koparki w zastępstwie maszynisty, np. gdy maszynista spóźnił się do pracy, czy szedł na obiad. Wobec tego praca maszynisty w tych okresach nie była wykonywana przez 8 godzin dziennie, czyli w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie można pominąć i tego, że w okresach zimowych maszyniści zjeżdżali do bazy w celu remontów koparek, które trwały od 2

tygodni do niekiedy nawet 1,5 miesiąca (zeznania świadka L. R. (1)) i w trakcie których pracy koparką nie wykonywano. Wprawdzie zdarzały się okresy zimowe, podczas których niektórzy maszyniści pracowali cały czas, nie zjeżdżając na remont, niemniej jednak żaden ze świadków nie wskazał, podczas których zim wykonywano, a podczas których nie wykonywano koparkami robót melioracyjnych. Dlatego też, ze względu na brak konkretnych dowodów w tym zakresie, należało wyłączyć z okresów pracy w warunkach szczególnych średnio około okres jednego miesiąca z każdego roku, z powodu przerwy zimowej.

W sytuacji, w której zeznania dotyczące okresu tak odległego jak lata 70. i 80. XXw. nie dają spójnego i jednoznacznego obrazu stanu faktycznego, prymat należy przypisać danym wynikającym z dokumentów. Z tych zaś nie da się wywieść wcześniejszej niż 1 sierpnia 1982r. konkretnej daty, w której wnioskodawca podjął prace na samodzielnym stanowisku. Nie dało takiej możliwości porównanie dokumentów osobowych wnioskodawcy i świadków. Można by bowiem rozważać przyjęcie, że wnioskodawca był przed sierpniem 1982r. faktycznie maszynistą koparki, pomimo zajmowania stanowiska pomocnika, gdyby miał stawki godzinowe wynagrodzenia takie same lub choćby bardzo zbliżone do stawek osób, które już awansowały na maszynistów. Tak jednak nie było, co jest widoczne przy porównaniu stawek wnioskodawcy oraz świadków K. R. (k.30) i L. R. (k.57) – w aktach osobowych tych świadków są dostępne poszczególne angaże – którzy to świadkowie w każdym czasie mieli stawki znacznie wyższe od stawek wnioskodawcy. Akta ubezpieczeniowe pozostałych świadków okazały się dla takiego porównania nieprzydatne, gdyż nie zawierały stosownych danych. Zażądano tych akt wskutek twierdzenia świadka L. R., że jego akta osobowe z okresu pracy w (...) w O. są częścią akt ubezpieczeniowych (co okazało się zresztą nieprawdą, akta te uzyskano od następcy prawnego kolejnego pracodawcy – k.57).

Konkludując, zdaniem Sądu można było uznać, że skarżący w trakcie zatrudnienia w (...) w O. wykonywał pracę w warunkach szczególnych od dnia 1 sierpnia 1982r., z wyłączeniem okresów zimowych jednego miesiąca w każdym roku, gdyż nie ma możliwości ustalenia wcześniejszej daty przejścia skarżącego na samodzielne stanowisko maszynisty koparki.

W ocenie Sądu, dodatkowo przy rozpoznaniu sprawy można było wziąć pod uwagę, czy ewentualnie do stażu pracy w warunkach szczególnych da się również zaliczyć pracę skarżącego w charakterze operatora koparki pomiędzy dniem 4 maja 1993r. a dniem 5 listopada 1993r. w Zakładzie (...) i w okresie od 22 maja 1995r. do 28 grudnia 1995r. w przedsiębiorstwie (...), a nadto od dnia 16 kwietnia 1997r. do dnia 31 grudnia 1998r. w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o.o. w O.. Wprawdzie potwierdzeniem, iż wnioskodawca w tym okresie u dwóch pierwszych pracodawców był zatrudniony jako operator koparki są tylko jego zeznania, w świetle przedłożonych świadectw pracy, niemniej jednak pozwany organ rentowy ich w tym zakresie nie kwestionował. Odnośnie okresu zatrudnienia w spółce (...) dowodem pracy w warunkach szczególnych jest również adnotacja o takiej pracy, zamieszczona w świadectwie pracy. Jednocześnie ewentualnemu zaliczeniu do okresu pracy w warunkach szczególnych podlegała praca skarżącego w okresach od dnia 26 czerwca 1970r. do dnia 25 września 1970r. oraz od dnia 2 lutego 1971r. do dnia 31 sierpnia 1971r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w O., w charakterze kopacza, zgodnie z cytowanym na wstępie rozporządzeniem RM z 1983r. (wykaz A – Dział X „W rolnictwie i przemyśle rolno-przemysłowym” wymienia w poz. 1 pracę przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych.) W przepisach resortowych w Dziale X przywołanego wcześniej zarządzenia Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej pod poz. 1 pkt 3 wymienia się stanowisko kopacza. Organ rentowy podnosił, iż jedynym dowodem z tego okresu pracy wnioskodawcy są jego zeznania, które pozwany kwestionuje. Jednakże mając na uwadze długość wyżej wymienionych okresów pracy skarżącego, w świetle możliwego do uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia skarżącego w (...) w O. od dnia 1 sierpnia 1982r. z wyłączeniem okresów zimowych, należy zauważyć, iż są to okresy i tak zbyt krótkie, aby wnioskodawca wykazał łącznie 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Okres pracy w (...) od dnia 1 sierpnia 1982r., nawet bez wyłączenia okresów zimowych, w sumie z okresami zatrudnienia w charakterze kopacza i w charakterze operatora koparki u pozostałych pracodawców, daje tylko 12 lat, 4 m-ce i 3 dni pracy w warunkach szczególnych. Bezcelowe było zatem szczegółowe badanie charakteru pracy skarżącego w tych dodatkowych okresach zatrudnienia.

W opisanej sytuacji nie było podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca legitymuje się stażem 15 lat wykonywania pracy w szczególnych warunkach i tym samym prawo do emerytury nie mogło być mu przyznane. Należy podkreślić, że prawo

do obniżenia wieku emerytalnego ma charakter wyjątku, wobec czego jego zakresu nie można rozszerzać w drodze wykładni przepisów prawa, która musi być ścisła, co m.in. nie pozwala ani na rozszerzającą wykładnię załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., ani na pominięcie stałości wykonywania pracy w warunkach szczególnych i pełnego jej wymiaru jako przesłanki przyznana wnioskowanego prawa. W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴§ 1 kpc odwołanie to oddalił.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98§1 kpc, to jest w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Zasądzona z tego tytułu od wnioskodawcy kwota 60 zł to stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika organu rentowego, wynikająca z §11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013r. poz. 490).